

II. správa SNB
analytický odbor

Čj.: CB-0077/129/03-89

V Praze dne 20. 10. 1989

Výtisk č. : 2
Přílohy : 6/10

Denní situační zpráva č. 129/89 ze dne 20. 10. 1989.

K bodu 2a) : 2/5

K bodu 2b) : 3/4

K bodu 3) : 0

K bodu 4) : 1/1

Náčelník II. správy SNB

plk. PhDr. Karel VYKYPĚL

Zničeno

10. 9. 4, 5, 6 zni

Výtisk číslo: 2

Počet listů: 3

K bodu 2a

Rozdělovník č. - ministr vnitra ČSSR
I. NMV ČSSR
gen. taj. ÚV KSČ s. Jakeš

Velvyslanec ZÚ Argentiny v Praze Julio BARBOZA v těchto dnech obdržel ze svého ústředí informaci, jež byla získána argentinským velvyslanecem PIR Miguelem B. SZÉLAGÓWSKIM z blíže neuvedeného zdroje spojeného s politickým hnutím "SOLIDARNOST". V této informaci se uvádí, že SZÉLAGÓWSKI se dozvěděl o dopise gen. taj. Rumunské komunistické strany a prezidenta RSR N. CEAUȘESKA zaslaném představitelům PSDS a ostatním komunistickým stranám zemí Varšavské smlouvy, ve kterém jim navrhuje "společný podstup na obranu socialismu a poňského národa". Podle informace byl polský velvyslanec v Bukurešti povdán dne 19. srpna t.r. o půlnoci na rumunské ministerstvo zahraničních věcí, kde mu byl předán ústní návrh CEAUȘESKA v souvislosti se současnou situací v Polsku.

Tajemník ÚKS Rumunska STOIAN prohlásil následující:

- skutečnost, že sestavením polské vlády byl pověřen MAZOWIECKI znamená, že PSDS se vzdává své vedoucí úlohy;
- vytvoření vlády "Solidarity" je v rozporu s vědeckými a revolučními principy výstavby socialismu a slouží nejreakčnějším imperialistickým kruhům;
- KS Rumunska nemůže pokládat události v Polsku za vnitřní polské záležitosti. Pokládá je za nebezpečí a hrozbu pro Varšavský pakt;

- nová polská vláda musí být vládou záchrany socialismu v Polsku, složenou z představitelů PSDS, komunistických odborů a dalších demokratických sil.

KS Rumunska se obrátila téhož dne na KS Varšavské smlouvy, aby vyjádřila své vážné znepokojení a nutnost společných akcí s cílem odvrátit vážnou situaci v Polsku.

V informaci se dále uvádí, že byla rovněž předána odpověď politického byra ÚV PSDS z 21. srpna 1989, kde se uvádí následující:

- při určování své politické linie se naše strana řídí nejvyššími zájmy národa a státu na základě reálně existujících okolností;
- jsme přesvědčeni, že tato linie vycházející z podmínek existujících v Polsku představuje jedinou správnou linii a že žádné jiné alternativy neexistují;
- souhlas naší strany s vytvořením vlády za účasti všech sil zastoupených v parlamentu neznamena, že by se PSDS vzdala zásady ovlivňování státní politiky;
- odmítáme tvrzení rumunských soudruhů, že účast představitelů Solidarity ve vládě "slouží" zájmům nejreakčnějších imperia- listických kruhů, a že "se nejedná pouze o vnitřní problém Polska". Domníváme se, že takovéto hodnocení rumunských soudruhů je zcela neopodstatněné. Složení naší vlády a způsob jejího sestavení je výhradní záležitostí našeho národa. Je nepřijatelné, aby se suverénní země vzdávala svých práv před nátlakem jakýchkoliv vnějších sil;
- odmítáme obvinění podle kterého změny v Polsku představují vážný útok proti Varšavské smlouvě. Domníváme se, že takovéto nepodložené obvinění má za cíl podkopávat důvěryhodnost naší země jako spojence;

- rumunské prohlášení, které bylo předáno našemu velvyslanci, je v rozporu s prohlášením, které schválila rovněž rumunská strana na posledním zasedání politického výboru Varšavské smlouvy v Bukurešti, kde se uvádí, že "neexistují universální modely socialismu". Doufámě, že všichni, včetně rumunské strany, budou respektovat princip, zahrnutý v dokumentech schválených v rámci Varšavské smlouvy, rozvíjení internacionálních vztahů na základě rovnosti, autonomie a práva každé strany určit si nezávisle svou vlastní politickou linii, svou strategii a taktiku bez zahraničního vměšování.

V závěru informace se uvádí, že rumunské prohlášení může podle názoru občanského výboru Solidarity znamenat skrytou výzvu k vojenské intervenci v Polsku, podobně jako tomu bylo v Československu v roce 1968. Jako pozoruhodná je hodnocena rétorika rumunské strany, která byla typická pro země východního bloku v období "studené války". Odpověď PSDS lze hodnotit jako jasnou a energickou. Toto stanovisko jistě vyvolá souhlas polského veřejného mínění, jehož nacionalismus se projevil zvláště v roce 1981 v souvislosti s hrozbou přímé intervence sovětských jednotek v Polsku. To podle názoru Solidarity zvýší autoritu PSDS.

Poznatek byl získán Pramenem č. 2 v průběhu měsíce října, hodnocen je jako pravdivý a z důvodu konspirace jej lze využít pouze k informaci ministra vnitra ČSSR, I. NMV ČSSR a generálního tajemníka ÚV KSČ s. Jakeše.

J. Velt

Výtisk číslo: 4

Počet listů : 2

K bodu 2a

TEMA T I C K Á I N F O R M A C E

Rozdělovník č.1

Období od nástupu nové americké velvyslankyně Shirley TEMPLE-BLACK v ČSSR, t.j. od srpna tohoto roku do současné doby, je charakterizováno zvýšenou aktivitou amerických diplomatů při vytváření si podmínek k navazování a prohlubování kontaktů s vedoucími pracovníky nejen z oblasti základny, ale i nadstavby ČSSR. Oblast nadstavby se stala předmětem zájmu kulturního oddělení ZÚ USA v Praze, zejména po nástupu nového pracovníka - II. tajemníka Marka WENTWORTHA v červenci 1989, kdy došlo k přesnějším vymezení oblastí působnosti jednotlivých pracovníků této sekce. WENTWORTH se od samotného počátku svého působení v ČSSR začal orientovat na oblast čs. kultury, přičemž pracovník téhož oddělení CHRISINGER se spíše orientuje na čs. hromadné sdělovací prostředky. CHRISINGER svoji aktivitu v této oblasti odůvodnil tak, že Ústředí USIA hodnotí kontakty Spojených států s čs. sdělovacími prostředky jako nedostatečné a jeho úkolem je proto tento stav změnit. V souladu s pokynem Ústředí (USIA) byly v posledním období podniknuty některé iniciativy ze strany pracovníků kulturního oddělení AVV, nebo jejich prostřednictvím i ze strany do ČSSR krátkodobě přijíždějících Američanů, jež směřovaly do této zájmové oblasti. Jednalo se především o jejich opakované kontakty na pracovníky Čs. rozhlasu a Čs. televize a dále zájem o prostředí Fakulty Žurnalistiky UK v Praze.

Jako součást této aktivity Američanů, která se již např. projevila v zahájení konzultací o výměně zpravodajství ČsČstelevize přes družicový satelit do USA, lze hodnotit návštěvu bývalého zpravodaje CBS NEWS Richarda HOTTELETA, který nyní pracuje pro USIA v Československu.

HOTTELET je podle získaných poznatků významný americký odborník na otázky hromadných sdělovacích prostředků v zemích východní Evropy, který je hodnocen jako specialista na krizové situace (což potvrzují jeho dřívější zájmy, resp. návštěvy ČSSR v roce 1939 a poté v roce 1969). Při současné návštěvě ČSSR má za úkol provést analýzu současného stavu a předpokládaného vývoje v oblasti čs. sdělovacích prostředků. Před příjezdem HOTTELETA do ČSSR (přicestoval 11. 10. 1989 na 5 dní ve společnosti manželky) vyvíjeli pracovníci kulturního oddělení AVV značnou aktivitu při přípravě a později i realizaci jeho programu v ČSSR. Ze strany rady pro tiskové a kulturní záležitosti AVV Thomase HULLA byla přes ředitele Ústavu pro mezinárodní vztahy dr. V. CEBISE vyvinuta aktivita k zprostředkování besedy HOTTELETA na Fakultě žurnalistiky UK v Praze. Na besedě realizované druhý den pobytu v Praze, dne 12. 10. 1989, se HOTTELET pečlivě držel předem dohodnutých oblastí diskuse ("Právo a odpovědnost tisku", "Americká politika ve střední Evropě", "OSN") a zdržoval se jakýchkoliv provokačních výrazů, i když celá přednáška vyzněla jednoznačně ve prospěch politiky Spojených států amerických.

U příležitosti návštěvy HOTTELETA v Praze uspořádal rada HULL dne 11. 10. 1989 recepci, které se zúčastnili Leoš KUSTOŠ, KVAPIL, OSVALD, LANDOVSKÁ, KRAJČ (Čs. rozhlas), PEŠEK (Mladá Fronta), VEJVODA (Čs. televize), PERKNER (Fakulta žurnalistiky UK Praha) a dalších cca 30 osob. Z amerických diplomatů se kromě HULLA a dalšího pracovníka kulturního oddělení CHRISINGERA zúčastnila i velvyslankyně Shirley TEMPLE-BLACKOVÁ. Ze zpravodajského hlediska je zajímavá účast [redacted]

[redacted] Davida MANNERSE, [redacted] II. tajemníka politicko-ekonomického oddělení ZÚ USA v Praze, který se po celou dobu zdržoval v prostorách konání recepce.

Poznatek byl získán Prameny č. 1, 2 a 3 v průběhu měsíců červenec - říjen 1989, je hodnocen jako pravdivý a lze jej využít v informačním toku FMV.

Aktivitám pracovníků amerického velvyslanectví je nadále věnována odpovídající pozornost.

A. ušp

Výtisk číslo: 2

Počet listů: 2

K bodu 2b
Rozdělovník č.1

Dne 16. 10. 1989 se v bytě Luboše KOHOUTA uskutečnila další schůzka výkonného výboru OBRODY - Klubu za socialistickou přestavbu. Schůzky se kromě KOHOUTA zúčastnili Vladimír KOLMISR, Miloš HÁJEK, Vladimír KABRNA, Věnek ŠILHÁN, Otakar JÍLEK, Vojtěch MENCL, Zdeněk HRADILÁK ml., Josef KOTRČ, NĚMEC z Jihlavy a BÁRTA.

V úvodu schůzky informoval ŠILHÁN o opatření Bezpečnosti ke schůzce tzv. "koordinačního výboru" dne 12. 10. 1989. Ze zhodnocení opatření vyplynul jednoznačný závěr, že o schůzce věděl pouze omezený okruh osob a z průběhu vlastního opatření je jasné, že k zákroku došlo na základě vyzrazení některým z účastníků.

Hlavní diskuse na schůzce se týkala zhodnocení současného vývoje a jeho perspektiv. V úvodu vystoupili s písemně připravenými příspěvky na toto téma Luboš KOHOUT a Vojtěch MENCL. V diskusi se účastníci schůzky shodli, že v podmínkách ČSSR nelze kopírovat Polsko a Maďarsko, že je nutno hledat vlastní cesty, avšak zatím nikdo vlastně neví, jaký by měl být postup. Bylo konstatováno, že nelze počítat s tím, že by jednotlivé skupiny samy něco dosáhly a proto je třeba usilovat o jejich propojení. Zejména NĚMEC na schůzce prosazoval "revolučnější přístupy" v činnosti OBRODY, kdy se jeho argumenty zjevně opíraly o vliv zahraničních rozhlasových stanic, ale argumentoval již i aktivitou uvnitř Čs. strany lidové, kde

bylo ustaveno "stínové vedení strany". Současně NĚMEC argumentoval tím, že aktivita HOS a ČSDI je na vyšší úrovni, než OBRODY, která dle jeho názoru nedělá skutečnou politickou práci, na kterou lidé čekají.

Na schůzce bylo dále konstatováno, že v případě, že by se v prostředí jiných iniciativ vyskytly připomínky k textu prohlášení k 28. říjnu, který měl být projednán na koordinační schůzce dne 12. 10. 1989, bude toto prohlášení vydáno jako dokument OBRODY. Lze však předpokládat, že i ostatní iniciativy s tímto textem budou souhlasit.

Z jednání dále vyplynulo, že hlavní pozornost vykonávaného výboru se nyní musí soustředit na organizaci schůzek Zastupitelstva OBRODY, která je plánována na 4. 11. 1989. Ke schválenému dopisu členům KSČ byla podána informace v tom směru, že jsou potíže s jeho rozmnožením a do současné doby se podařilo zajistit jeho rozmnožení pouze v počtu 200 výtisků.

Účastníci schůzky byli informováni o tom, že Miloš HÁJEK společně s Věnke, ŠILHÁNEM navštívili Václava HAVLA a projednali s ním návrh na kandidaturu Alexandra DUBČEKA na funkci prezidenta ČSSR. Václav HAVEL s návrhem vyslovil souhlas s podmínkou, že DUBČEK se při nejbližší vhodné příležitosti veřejně zřekne zakotvení vedoucí úlohy komunistické strany v Ústavě.

Poznatek byl získán Pramenem č. 1 dne 16. 10. 1989, je hodnocen jako seriózně přenesený a lze jej využít v informačním toku FMV.

Situaci v prostředí OBRODY je věnována nadále pozornost a dle vývoje situace budou přijímána odpovídající opatření.

le: eaf

Výtisk číslo: 1

Počet listů: 1

K bodu 2b
Rozdělovník č.1

Richard URX, pracovník Vodních staveb Praha, dne 18. 10. 1989 sdělil, že i přes zadržení Jiřího RUMLA a Rudolfa ZEMANA probíhají intenzivní přípravy na výrobě čísla 10 nelegálních LIDOVÝCH NOVIN a to podle nové koncepce. Naznačil, že jsou problémy, ale redakční rada LN vydala jednoznačný pokyn - číslo 10 musí vyjít, i kdyby mělo mít pouze čtyři stránky. URX zároveň uvedl, že číslo 10 LN připraví k rozmnožení až na 26. nebo 27. 10. 1989, nemůže údajně ovšem vyloučit, že se tak nestane dokonce až 30. či 31. října 1989.

Poznatek byl získán Pramenem č.1 dne 19. 10. 1989, je hodnocen jako pravdivý a lze jej využít v informačním toku.

Byla přijata opatření na zjištění poznatků o místě výroby, způsobu výroby a další fakta týkající se výroby LN podle nové koncepce jak je uvedeno v textu.

H. vdk

ARCHIV
Zrušen stupeň utajení (svazek)

Výtisk číslo: 2

Počet listů: 1

K bodu 2b

Rozdělovník č.1 - ministr vnitra ČSSR
I. NMV ČSSR
gen. tajemník ÚV KSČ s. Jakeš

Dne 18. 10. 1989 v rozhovoru Jan URBAN uvedl, že čs. opozice připravuje dokument ke Sjezdu JZD se záměrem narušit tuto akci. Dokument má být vyhotoven v 1000 výtiscích, aby jej dostali do rukou všichni delegáti. Na přípravě dokumentu se podílí signatář CHARTY 77 Vladimír KADLEC a blíže nezjištěný muž, bývalý předseda JZD.

Uvedený dokument by měl být připraven do 28. 10. 1989. V uvedenou sobotu se všichni, kdo na dokumentu pracovali, včetně ČERNÍKA a spol. sejdou na večeři v Čínské restauraci, kde materiál doplní a zpracují do konečné podoby.

Poznatek byl získán Pramenem č. 2 dne 19. 10. 1989, je hodnocen jako seriózní a lze jej z důvodu konspirace využít pouze k informaci ministra vnitra ČSSR, I. náměstka MV ČSSR a generálního tajemníka ÚV KSČ s. Jakeše.

Jsou přijata opatření na získání dalších poznatků o činnosti URBANA, včetně průběhu přípravy nového dokumentu.

He kab.

ARCHIV
Zrušen stupeň utajení

Výtisk číslo: 2

Počet listů : 1

K bodu 4

Rozdělovník č.1

Radko HÁJEK, redaktor Ústřední půjčovny filmů pro hodnocení současné situace na úseku světové kinematografie uvedl, že především filmové festivaly musí doznat nové směry v oblasti žánrů, obsazení v duchu přestavby sovětské kinematografie. Příští MFF v Karlových Varech, který se koná 7. až 19. 7. 1990, by měl doznat podstatných změn dle MFF v Moskvě, který se uskutečnil v letošním roce. Je potřeba vytvořit "speciální sekce" nazvané Kinematografie totalitní epochy, kde by se promítaly filmy z doby Hitlera, Stalina a Musoliniho a to jak od sovětských, tak i italských a německých režisérů. Dále by se zde měly objevit filmy bezprostředně hodnotící současné dění ve všech socialistických zemích. V této souvislosti HÁJEK uvedl, že před nedávnem pobýval ve Varšavě americký producent Waren V. Bush, který zde hledal "vhodné filmové náměty" a netajil se tím, že hodlá natočit životní snímek s předsedou Solidarity L. Walesou. Obdobně má v úmyslu Bush navštívit ČSSR a nelze vyloučit, že bude hledat podobné náměty v osobě signatáře CHARTY 77 Václava HAVLA.

Poznatek byl získán Pramenem č.1 v průběhu měsíců září - říjen, je hodnocen jako seriózní přenesený a lze jej využít v informačním toku FMV.

Uvedeným poznatkům^{1c} věnována průběžná pozornost a rovněž tak negativním snahám zahraničních filmových producentů zneužít zakázkovou činnost ve vztahu ke spolupráci se socialistickými kinematografiemi, včetně čs. filmové tvorby.

M. Václav 310